

वा० रा०

॥ २०४ ॥

सत्यमेवहिमेनिरे सत्यलोकांतसकललोकप्रदमितिशेषः ॥ परमक्षयं ब्रह्मलोकं ॥ ११ ॥ अनृतवादिनो नरात्तथोद्विजंते यथासर्पात् ॥ सत्यं परं श्रेष्ठं यस्य सः धर्मः सर्वस्य मूलमुच्यते ॥ १२ ॥ लोके ईश्वरः सत्यमेव सत्यपदवाच्य इति प्रसिद्ध इत्यर्थः ॥ तथा सद्भिराश्रितो धर्मः सत्ये सत्यपदवाच्ये ईश्वरे प्रतिष्ठितः ॥ आदौ तस्यैव धर्मोपदेष्टृत्वादित्यर्थः ॥ सत्ये पद्माप्रतिष्ठितेति पाठांतरं ॥ पद्मा लक्ष्मीः ॥ सत्यमूलानि सर्वाणि इत्यनेन जगदुपादाननप्रवर्तकत्वे ॥ सर्वाधिष्ठानत्वेन च तत्सिद्धिर्दर्शिता ॥ तस्यैव तत्त्वे हेतुमाह ॥ सत्यात्परंपदनास्ति ॥ अनेन तदितरस्य सर्वस्य मिथ्यात्वं मचेतनत्वं च दर्शितं ॥ एतेन चेतनानधिष्ठिता मायैव जगदुपादानकारणमिति निरस्तं चेतनाधिष्ठानं विना तत्परिणामासंभवात् ॥ तस्याः परिणामित्वेन मिथ्यात्वेन चेतनाधिष्ठानत्वासंभवाच्च ॥ १३ ॥ एवं नास्तिकं प्रति ईश्वरं प्रसाध्य वेदप्रामाण्यं साधयति ॥ दत्तमित्यादि ॥ द

ऋपयश्चैव देवाश्च सत्यमेव हि मे निरे ॥ सत्यवादी हि लोके स्मिन् परं गच्छति चाक्षयं ॥ ११ ॥ उद्विजंते यथा सर्पान्नराद नृतवादिनः ॥ धर्मः सत्यपरो लोके मूलं सर्वस्य चोच्यते ॥ १२ ॥ सत्यमेवैश्वरो लोके सत्ये धर्मः सदाश्रितः ॥ सत्यमूलानि सर्वाणि सत्यान्नास्ति परंपदं ॥ १३ ॥ दत्तमिष्टं हुतं चैव तानि च तपांसि च ॥ वेदाः सत्यप्रतिष्ठानास्तस्मात्सत्यपरो भवेत् ॥ १४ ॥ एकः पालयते लोकमेकः पालयते कुलं ॥ मज्जत्येको हि निरय एकः स्वर्गं महीयते ॥ १५ ॥ सोऽहं पितुर्निदेशं तु किमर्थं नानुपालये ॥ सत्यप्रतिश्रवः सत्यं सत्येन समयीकृतं ॥ १६ ॥

त्तादीनि प्रतिपादयंतो वेदाः सत्यप्रतिष्ठानाः सत्यादीश्वरात् श्वासप्रश्वासवत् आविर्भूता इति वक्तृदोषशंका कलंकराहित्येन तत्प्रतिपादितदानादीनां फलसंवाददर्शनैर्न च सर्वत्राप्रामाण्यशंकारहिताः ॥ किंतु स्वतः प्रमाणभूता एवेति भावः ॥ तस्मात्सत्यस्येश्वरवाचकवाच्यत्वेन तदभेदात् ॥ सत्यपरः सत्यपालनतत्परो भवेदित्यर्थः ॥ १४ ॥ वेदोक्तधर्मा धर्मफलस्य प्रत्यक्षमनुभूयमानत्वेन तत्प्रामाण्यं सिद्धमित्याह ॥ एक इति ॥ लोकं राज्यं कुलं स्वकुलमात्रं एतेन पालनसाधनधर्मफलतारतम्यस्य वेदोक्तस्यानुभवो दर्शितः ॥ निरयोऽदुःखं स्वर्गश्च सुखं तेन धर्मा धर्मफलानुभवो दर्शितः ॥ १५ ॥ सोऽहं उक्तरीत्या एवं विवेकवानित्यर्थः ॥ ननु स्त्रीवशतया पितृकृतेनियोगे किमियतानिर्बन्धेन तत्राह ॥ सत्येति ॥ यतो मे पिता सत्यप्रतिज्ञः स्वप्रतिज्ञातसत्यांगीकारवान् ॥ समयी सदाचारवान् ॥ अतस्तेन सत्येन सत्यपरिपालनेन हेतुना सत्यमेव मां प्रति कृतं उक्तमित्यर्थः ॥ १६ ॥

अ० कां०

॥ २०४ ॥